

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Andrey Chudobové

Gender v textech punkové skupiny Visací zámek

Téma práce je vhodně zvolené a dobře je formulována především výzkumná otázka – tázat se, zda je alternativní subkultura vymezující se vůči mainstreamu odlišná i z hlediska genderové kultury, je na místě. Velmi vhodné je také navázání na podobně zaměřenou zahraniční studii (Leblanc) a aplikace jejího přístupu na českou scénu. Práci posuzuji zejména s ohledem na provázanost jejích částí s výzkumnou otázkou.

Pohled na provedení daného úkolu začíná obsahem, kde zarazí jednostránkové či dokonce půlstránkové podkapitoly, což je nikoli ojedinělý nešvar. Úvod by měl stručně představit design celé práce, dotkl se však jen teoretického přístupu, chybí základní informace o metodě a materiálu. Stavební kameny teoretické části jsou relevantní. Zpracování však trpí při práci se sekundární literaturou značnou neobratností. Podezřelá je například prezentace myšlenek Bergera a Luckmanna (samotná volba literatury je v pořádku): *„Mimo daný sociální kontext nemůže být osobnost správně pochopena. Tak například příznivce punku není správně chápán mainstreamovou společností, ostatní příznivci punku mu ovšem rozumí.“* (s. 4) Problém je již to, že není jasné, kde končí originál a kde začíná aplikace, a lze pochybovat o tom, že by autoři použili hodnotící výrazy jako „správně chápat“. Závažnější je ovšem, že diplomandka konspektuje „Sociální konstrukci reality“ tak, že řada odstavců nemá odkaz žádný a na závěr je pouze jeden odkaz bez stránkování. Není tudíž vůbec jasné, kde je text doslovně opsán a kde je jen parafrázován, celé učené pasáže signalizují spíše první případ, odkazování tomu však neodpovídá. Stejně nekorektní postupy najdeme i dále. Za jiné uvádím větu: *„je třeba vnímat společnost jako dialektický proces, který se skládá z externalizace, objektivace a internalizace. Člověk svou existenci externalizuje do společenského světa a zároveň tento svět internalizuje jako objektivní realitu“* - je prezentována jako vlastní myšlenka diplomandky – je tomu skutečně tak? Měla by na to odpovědět u obhajoby. Z teoretického hlediska je samozřejmě problém samotné dělení „subjektivní“ a „objektivní“ reality, které popírá konstruktivistické východisko, jež se zde chce prezentovat. V části o „subjektivní realitě“, která v podstatě pojednává o socializaci, prakticky chybí odkazy. Nelze diplomandce upřít snahu porozumět konstruktivistickému přístupu, ale jeho prezentace je neuspořádaná a myšlenkově dosti zmatená, hlavní problém však je, jak už bylo řečeno, v nezřetelnosti hranic mezi citacemi a vlastními interpretacemi. Kromě toho je nezřetelné i to, kde končí výpisky z jednoho autora či autorky a začínají z jiného/ho. Pasáže k genderu jsou z tohoto hlediska poněkud korektnější, avšak připomínají sled výpisků, řada z nichž se vzhledem k dané výzkumné otázce jeví jako podružná. Celá genderová část je nedobře strukturovaná, o socializaci se nesourodě pojednává na řadě míst. Chybí zacílené hledání relevantních a analyticky použitelných tezí. Také v části zabývající se punkem jsou celé odstavce faktografické povahy, jejichž zdroj je zcela nejasný. Jinak je třeba ocenit široké sekundární zdroje, z nichž diplomandka zkomponovala historii punku. Na druhou stranu se opět nabízí otázka, zda zde velká část informací není redundantní a irelevantní vzhledem k výzkumné otázce. Naopak to, co by mělo být v této práci centrální, tj. teze o genderu v punku, je pojednáno velmi krátce a pouze rámcově, je škoda, že teze Leblanc nebyly detailněji představeny, nepromítají se posléze již ani do interpretací. Také v této části narážíme na používání hodnotících termínů „správné“ versus „nesprávné“ – nechť diplomandka u obhajoby nabídne odborně korektnější terminologii, jíž by toto hodnocení

nahradila. Několikrát je použit obrat „vedená data dokazují“, přestože se jedná nikoli o data, nýbrž o názory a tvrzení, případně zjištění odborníků.

Analytická část přináší výzkumné podotázky, vhodně formulované, pouze u otázky po sexismu by bylo vhodné nějak vyjádřit, že se v práci jedná o pojetí zúžené na některé jevy jazykového sexismu. Metoda obsahové analýzy je v představena celkem adekvátně, vítaný by byl konkrétnější popis vlastního postupu. Nedostatečná je prezentace diskurzivní analýzy, kde naprosto není reflektována šíře jejích typů – z popsaného lze tušit, že se nejspíš jedná o CDA. Stopy po aplikaci této metody jsem pak v analytické části nikde nenašla. Vzorek je představen dobře a je úctyhodný svým rozsahem. Mám nicméně několik otázek:

1. podle jakých kritérií byly vybrány texty vztahující se k genderu? Genderová perspektiva se totiž netýká jen žen a mužů, ale celkově symbolického světa a tudíž i věcí na první pohled nesouvisejících s fyzickými ženami a muži. Jak byl tento moment zohledněn?
2. Kritérium rozdělení dvou porovnávaných období je nepřesvědčivé, navíc vedlo ke dvěma časově výrazně rozdílně dlouhým obdobím. Byl rok předělu – 1993 – z hlediska historie skupiny něčím význačný? Bylo by dobré to u obhajoby lépe zdůvodnit.
3. není jasné „přenesení poznatků na kohortu kolem skupiny Visací zámek“. Jednak tato kohorta není definována a jednak lze získané poznatky vázat pouze ke tvůrcům daných textů. Problematika vztahu tvůrců a příjemců produktu je samostatná a velmi složitá kapitola a za jediné korektní považují „nepřenášet“ na nikoho nic. Prosim všechny tři body zodpovědět u obhajoby.

Vlastní analýza byla nesporně značně pracná, a jak dokládá kódovací kniha, svědomitě provedená. S interpretacemi, které ovšem ovlivňovaly i kategorizaci, by bylo možné na mnoha místech polemizovat, projevila se zde zatím ještě ne dosti hluboká znalost genderové problematiky, například by se zde jistě zúročil koncept maskulinit místo singulární maskulinity, bylo by tak možné lépe reflektovat vztah mezi hegemonní maskulinitou a „loosery“, který je evidentně v textech obsažen, nebo označení nenávistného vztahu mezi pohlavími jako „netradičního“ svědčí o neznalosti historie misogynie a podobně. V zásadě však lze závěry Andrey Chudobové o genderových stereotypch přijmout, jsou v rámci daných ambicí solidně doložené.

Shrnutí: u této bakalářské práce lze ocenit rozsah analyzovaného materiálu a jeho svědomité zpracování. Jazyková kultura stylistická i gramatická je na velmi dobré úrovni. Problematická je práce s teoriemi, která se zčásti promítá i do interpretací, závažné jsou pak prohřešky v odkazování. Z těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

PhDr. Hana Havelková, PhD.

V Roztokách 27.8.2012